

CZU:821.135.1-31(478).09

[https://doi.org/10.52505/1857-4300.2023.2\(320\).03](https://doi.org/10.52505/1857-4300.2023.2(320).03)

„LUIZA TEXTORIS” – DE LA ZBORUL ONIRIC LA EXPLORAREA ABISALULUI INCONȘTIENT

Constantin IVANOV

Doctor în filologie

E-mail: constantin_ivanov@yahoo.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9128-7822>

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” al USM (Chișinău)

“LUIZA TEXTORIS” – FROM *DREAMS OF FLIGHT* TO EXPLORING THE UNCONSCIOUS ABYSS

Abstract

The present study represents a comparative analysis of the imaginary world revealed by reading the novel *Luiza Textoris*, written by Corin Braga. From a methodological point of view, the study pursues both the distinct elements that give the novel aesthetic-literary value, as well as a hermeneutic approach to the development path of the *Luiza Textoris* character and the reconstruction of the protagonist's existential trauma. Following the journey into the unconscious dimension of the human psyche carried out by *Luiza Textoris*, I was able to ascertain the psycho-ontological dilemmas and identity fractures caused by certain traumas „stored” in the unconscious. Although we did not propose a comprehensive analysis of this fascinating dream novel, this study is more of an introductory character, but necessary for understanding the imaginary universe it constitutes. A comprehensive analysis will be presented in another study.

Keywords: dreamlike, imaginary, trauma, unconscious, dreams of flight, representation.

Rezumat

Studiul de față reprezintă o analiză comparată a lumii imaginare pe care ni-o dezvăluie lectura romanului *Luiza Textoris*, scris de Corin Braga. Din punct de vedere metodologic, studiul urmărește atât elementele distincte care îi conferă romanului valoare estetică-literară, cât și o abordare hermeneutică a traseului de devenire a personajului *Luiza Textoris* și a reconstituirii traumei ființiale a protagonistei. Analizând periplul în dimensiunea inconștientă a psihicului uman, parcurs de către *Luiza Textoris*, am putut constata dilemele psiho-ontologice și fracturările identitare provocate de anumite traume „depozitate” în inconștient. Deși nu ne-am propus o analiză cuprinzătoare a acestui fascinant roman oniric, totuși, acest studiu are mai degrabă un caracter introductiv, însă necesar pentru înțelegerea universului imaginar pe care îl constituie. O analiză cuprinzătoare va fi prezentată într-un alt studiu.

Cuvinte-cheie: oniric, imaginar, traumă, inconștient, zbor oniric, reprezentare.

După o reevaluare estetică a onirismului, sau a manifestului neo-oniric, cum mai este numit, și după contribuția sa substanțială la reeditarea unor lucrări despre onirism, prin care am putea spune că s-a produs o resuscitare a onirismului, Corin Braga vine cu un amplu proiect oniric, atât diaristic (onirografic) cât și romanesc, despre care Horea Poenar spune că „depășește granițele unei opțiuni tematice, înspre constituirea autentică a unei literaturi proprii, în singularitatea căreia conceptele și punctele de referință se reasăază” (Poenar, text însoțitor la romanul *Luiza Textoris*). Din acest amplu proiect oniric al lui Corin Braga fac parte, în primul rând, două jurnale de vise – *Oniria* (1999), jurnal ce conține vise din perioada anilor 1986-1995, și *Acedia* (Polirom, 2014), jurnal de vise din perioada anilor 1998-2007, „fiind pe ici, pe acolo veritabilul nocturnal de creație pentru *Luiza Textoris*” (Malomfălean, 2015, p. 341). În al doilea rând, este vorba de impresionanta tetralogie *Noctambulii*, care cuprinde romanele *Claustrofobul* (Cluj, Editura Dacia, 1992), *Hidra* (Sibiu, Editura Imago, 1996), *Luiza Textoris* (Iași, Editura Polirom, 2012) și *Ventrilocul* (Iași, Editura Polirom, 2022).

Ciclul de romane onirice (tetralogie) ale lui Corin Braga reprezintă o călătorie impresionantă prin lumea fantasmelor, fapt despre care Ilona Duță spune următoarele: „Romanele lui Corin Braga sunt astfel de serii fantasmatiche dramatizate, scenariile care decurg unele din altele prin anamorfoza imaginilor, alternând un complicat joc al condensărilor, deplasărilor, deghizărilor în jurul unor poziții și roluri psihice; o înșiruire de camere mentale care se transformă neîncetat, unele mai apropiate de suprafața realului sau simulând realitatea, altele mai îndepărtate, fantastice, localizate în lumile visului sau într-o subterană a morții ca extremă thanatică a oniricului” (Duță, 2021, p. 248). Mai mult, în aceste romane putem descoperi elemente și personaje onirice din jurnalele de vise ale autorului, fapt despre care Corin Braga afirmă în *Acedia*: „Romanele mele sunt o încercare de a pune cap la cap imaginile onirice care m-au obsedat, pentru a alcătui un film continuu. Pe firul lui, ar trebui să se poată coborî pe tărâmul lumii celeilalte. Acest jurnal, în schimb, lasă paginile de vise în dezordinea în care au apărut ele; poate că fulgurările izolate au și ele puterea de a lumina adâncurile. Este posibil să visez un vis continuu, în care realitatea curge din coșmar în feerie, și invers? Acest jurnal este o mereu reluată încercare de a decola din lumea de zi cu zi înspre lumea de dincolo, de aceea paginile lui sunt scâldate când de lumina de cenușă a cotidianului, când de culorile mirifice ale noctambulei” (Braga, *Oniria*, 1999, Introducere).

Primele două romane reprezintă aventura prin subteranele inconștientului ale celor doi dubli de vis din jurnalele de vise ale lui Corin Braga și care, în ultimele două romane din acest ciclu, vor deveni dublii de vis ai personajelor *Luiza Textoris* și *Fulviu Friator*, care sunt, în principiu, niște proiecții onirice. Prin urmare, „lumea ficțională” din primele două romane devine, în cel de-al treilea, proiecția lumii onirice pe care *Luiza* și *Fulviu* o explorează prin intermediul dublilor de vis pe care

și-i vor proiecta, Adela și Anir, care ar putea constitui proiecția arhetipală *animus-anima*. Personajele trăiesc într-o lume a viselor, consemnând într-un jurnal fiecare vis pentru a putea stăpâni mai bine dublii lor de vis, respectiv pentru a fi în stare să-și creeze vise lucide, în care visătorul trebuie să fie conștient de ceea ce visează (să fie în deplina conștiință a condiției de visător) și chiar încearcă să-și controleze visele, reușind, într-un anume fel, să le poată dirija la un moment dat.

În romanul *Luiza Textoris* regăsim un plan al realității aparent monoton și banalizat, unde visul devine un refugiu, un mediu în care pot fi trăite alte senzații și alte experiențe, iar mai târziu va deveni un tărâm în care pot fi experimentate și reconstituite anumite probleme (scenarii) ce țin de un alt plan al existenței. Așa cum am mai spus, lumea ficțională a romanului *Luiza Textoris* poate fi văzută ca produs al reflecției imaginare, consemnat cu acribie în jurnalele de vise ale lui Corin Braga. Imaginile și trăirile autorului, în calitate de personaj *diaristico-nocturnal*, reprezintă materialul metatextual al romanelor sale, fapt remarcat și de Laurențiu Malomfălean: „Corin Braga (...), semnatar nu mai puțin a două jurnale de vise, mai bine spus nocturnale, din care s-a inspirat încă dinaintea publicării lor în alcătuirea romanelor dintr-o îndelung proiectată tetralogie, dacă nu cumva pentalogie.” (Malomfălean, 2015, p. 328). În aceeași ordine de idei, însuși Corin Braga se identifică, în calitate de onirograf, cu amplul său proiect romanesc, despre care afirmă următoarele: „Oare m-am identificat cu el prin proiectul meu de a-mi duce romanele la limita realității, în punctul unde adevărul transcende distanța dintre ficțiune și viață, unde ființa abisală ți se deschide ca un canal de lavă subacvatică spre suprafață și te implică la un mod ireductibil și definitiv, în care proiecția în afară face ca fricile nevrotice să sedimenteze în lumea de zi cu zi, în care pâlpâitul subteran al sufletului devine un metronom ce își scandează realitatea, dându-i masivitatea nebuniei obiective, a imposibilului încălcat, a cenzurii (nu psihanalitice, ci existențiale) forțate, a interzisului vizitat” (Braga, 2014, p. 104). Spre exemplu, Luiza pătrunde în lumea visului pentru a putea înțelege drama familiei sale, respectiv află adevărul despre propria-și existență. Experiența reprezintă de fapt o evadare în dimensiunea lumilor paralele, într-o realitate alternativă, pe care o experimenta chiar și în timpul orelor de la școală sau în drum spre casă, „Era de ajuns să închidă ochii pentru ca lumi diafane să prindă ființă în aer, în jurul ei, ca o pulbere de basm” (Braga, 2012, p. 16). În acest mod, ea își abandonează realitatea, părăsește lumea ei înconjurătoare și pătrunde într-un univers imaginar, mult mai bogat și mai colorat decât realitatea seacă. Visul devine pentru Luiza Textoris un refugiu, o experiență care îi oferă cele mai bogate și senzaționale călătorii în dimensiunea onirică, unde decepțiile lumii de *acasă* sunt suprimate. În vis, personajul devine o făptură cu puteri supranaturale, motiv pentru care ajunge să-și dorească visele în locul realității. Grație acestui fapt, ea nu mai poate distinge granița care separă aceste două dimensiuni ale

realității. Luiza poate experimenta în vis zborul și învață de la Fulviu Friator să-l poată controla, adică însușește *onirotehnica zborului* (Elena Tacciu). Este în această ispită onirică o proiecție a angoasei sale și, respectiv, năzuința de a evada dintr-un cotidian stresant sau dificil. Zborul în vis poate reprezenta și o reflecție a stării *eului diurn*, care încă nu este atât de copleșit de tristețe ori neliniște precum este eul nocturn. Luiza experimentează în vis zborul atâta timp cât ființa ei încă nu conștientizează pe deplin starea traumatizantă în care se afla, altfel spus, ea încă mai este fericită. Starea afectivă a *eului diurn*, după cum susține filosoful francez Gaston Bachelard, poate declanșa *zborul oniric*: „Zborul oniric este un fenomen al *fericirii care doarme*, el nu cunoaște tragedia. Nu zburăm în vis decât când suntem fericiți” (Bachelard, 1997, p. 74).

Deși învață să-și controleze zborul în timpul visului, Luiza va înceta treptat să mai experimenteze acea senzație stranie, inedită. Pe măsură ce survolează universul oniric, din substratul inconștient al psihicului ies la iveală traume latente și stări psihotice acute, care îi suprimă reveria zborului. Această reprezentare nu este altceva decât o expresie a căutării lăuntrice care să-i permită deslușirea unor dileme de ordin intuitiv, fapt despre care tot Gaston Bachelard va spune că „Zborul oniric conferă experiențelor visului o uimitoare unitate. El îi dăruiește celui ce visează o lume omogenă care-i permite să verifice, în priveliștile zilei, marile iluminări ale vieții nocturne” (Bachelard, 1997, p. 74). Fiind considerat un *simbol psihologic* (Gaston Bachelard), *zborul oniric* este și un simbol *ascensional* (Gilbert Durand), care ar putea reprezenta elanul purificator sau predispoziția de a accede la o altă dimensiune, la o nouă etapă a vieții ce ar avea legătură nemijlocită cu vindecarea sau cu o „reversibilitate terapeutică (...), pentru care orice reprezentare psihică a imaginii zborului e o invitație la virtute morală și elevație spirituală în același timp încât putem în sfârșit afirma că arhetipul profund al reveriei zborului nu e pasărea animal, ci îngerul, și că orice înălțare, fiind esențialmente angelică, e izomorfă unei purificări” (Durand, 1998, p. 134).

Pe de o parte, *zborul oniric* al Luizei Textoris ar putea reprezenta acea tendință manifestată mai întâi în dimensiunea inconștientă spre a pătrunde în miezul unor conflicte ce le moștenește și care îi determină existența. Datorită senzației de zbor în vis, Luiza se angajează parcă involuntar într-un proces de refacere a unui echilibru interior, de conciliere a unor contrarii. *Dicționarul de simboluri* remarcă: „În mituri și în vise, zborul exprimă o dorință de sublimare, de căutare a unei armonii interioare, de depășire a conflictelor” (Chevalier și Gheerbrant, 2009, p. 1042). Am putea spune că această experiență reprezintă pentru protagonistă un elan către „sinele arhaic”, o dibuire inconștientă a axului existențial. În aceeași ordine de idei se înscrie și *autorul empiric* (expresia lui Umberto Eco), care ține, la rândul său, așa cum am mai spus, un jurnal de vise, unde sunt consemnate atât detalii *poietice* despre procesul de creare a lumii imaginare din romanul *Luiza Textoris*, cât și vise ce surprind

zboruri onirice ale personajului *diaristico-nocturnal* al lui Corin Braga, tocmai pentru că este implicat profund în ceea ce poate fi numit procesul de reprezentare a *zborului oniric* al Luizei Textoris. Astfel, însuși creatorul este atras într-un proces de sublimare prin chiar actul de creație. Grație scriiturii și procesului de edificare a universurilor imaginare, autorul este atras instinctiv de o zonă a reconcilierilor lăuntrice. Nu întâmplător Luiza face parte din familia Textoris. E o sugestie că ea ar putea forma o *realitate textuală* care ar influența oarecum și trăirile onirice ale creatorului, fiind o reflecție metatextuală a inconștientului ce se lasă uneori defulat anume în asemenea mod (formând o rețea textuală fantasmatică, capabilă să reactiveze scenariul eternei reîntoarceri). Referitor la *zborul oniric* „trăit” deja de autor, îl găsim notat de câteva ori în jurnalul de vise *Acedia*. Putem menționa însemnările de la *29 octombrie 2000*, de la *1 noiembrie 2000* și, în special, visul înregistrat la *11 noiembrie 2000*: „Probabil din cauza că am scris despre exercițiile de zbor oniric ale Luizei, în dimineața asta, cu o limpezime și simplitate de cleștar, am visat că îmi iau zborul. Mă aflam la poalele zidului vechii cetăți a Sibiului (...). Am simțit că mi-a revenit imponderabilitatea trupului și m-am ridicat în aer. Vedeam totul așa de clar în jur, încât m-am întrebat dacă nu e posibil să fie adevărat ceea ce mi se întâmplă” (Braga, 2014, p. 99). Astfel, pentru *autorul empiric*, textul devine o sursă și o cale către armonizare, către un echilibru interior.

Pe de altă parte, *zborul oniric* reprezenta și teama de un eventual eșec, însă unul din care ar putea naște un nou avânt ce ar compensa angoasa și respingerea. Tot în *Dicționarul de simboluri* (coordonat de J. Chevalier și A. Gheerbrant) atestăm următoarea explicație a zborului oniric: „Acest tip de vis se regăsește la persoanele nervoase, care nu sunt capabile să-și realizeze prin ele însele dorințele de a se înălța. Semnifică, simbolic, *a nu fi în stare să zbori*. Cu cât crește și se intensifică această dorință, cu atât se transformă incapacitatea în angoasă, iar vanitatea care a determinat-o, în culpabilitate” (p. 1042). Or, Luiza Textoris e un personaj ce trăiește într-un continuu eșec în dimensiunea realității. La școală nu prea face față cerințelor academice. Și aspectul ei fizic o nemulțumește, ceea ce o face să simtă anumite complexe profunde. Eșecurile din viața normală sunt sublimate în realitatea onirică pentru a compensa acolo, în dimensiunea lumilor paralele, avântul frânt din realitatea cotidiană. În aceeași ordine de idei, Corin Braga notează în jurnalul de vise la *23 martie 2000* următoarele: „scriu despre Luiza Textoris și imposibilitatea de a mai distinge imaginarul de real. Asta rezonază atât de mult cu filmele de ultimă inspirație, precum *The Matrix* sau *eXistenZ*, încât mă întreb de ce romanul nu ar putea deveni un bestseller pe vârful valului în desfășurare spre viitor al ultimei arte, ca animalele tranșate ale lui Damien Hirst sau *Dead Daddy*? Apoi îmi spun că asta e o reverie de compensație a dorințelor mele eșuate de succes. Iar apoi vine gândul de pivotare că tocmai de aceea s-ar putea și împlini, fiindcă e o fantasmă compensatorie, iar arta virtuală vorbește despre lumi compensatorii, eșecul ei

este chiar nucleul succesului ei, răsturnare aici și acum a acestei realități atât de serbezi încât cronică ei devine un vârtej oniric” (Braga, 2014, p. 116). De remarcat că această notiță este trecută înaintea viselor de la *29 octombrie, 1 noiembrie și 11 noiembrie* din același an 2000, unde apare *zborul oniric*, ceea ce ar întări cele afirmate de noi mai sus precum că zborul în vis ar putea simboliza și o anumită dezamăgire trăită în cotidianitate.

Remarcăm, în altă ordine de idei, că autorul explorează complexitatea imaginilor recurente din abisul inconștient al personajelor, dar și ale forțelor misterioase care le guvernează viața. Narațiunea este împânzită de teorii și concepte despre vis, de interferențe metatextuale cu apanajul terminologic specific psihologiei și modul în care acestea contribuie la zugrăvirea (constituirea) atât a universului imaginar, cât și a problematicii acestui roman. Conceptele sau teoriile despre vis sunt, în fond, reprezentări imaginare. Corin Braga reușește să creeze un univers impresionant, în care sunt încadrate noțiuni și teorii ficționale convingătoare ce tratează problemele psihologice ale personajelor. În acest sens, Victor Cubleșan observă: „Recurgând la «trucuri» din psihanaliză și scheme generale simbolice, romanul se deschide fiecărui cititor ca un set bine articulat de locuri pe care le poate ocupa cu propriile teorii, obsesii și reverii” (Cubleșan, 2012, p. 38-39). Așa cum îi este specific prozei de factură onirică, în roman sunt scoase la suprafață trăiri și traume latente, încercând, în același timp, să se creeze nu doar o poveste, ci și o analiză a stărilor psihice. Cu alte cuvinte, este creat „un univers fantasmatic compensatoriu” ce folosește mecanismele și legile specifice visului, iar, în consecință, se înfățișează drept o realitate alternativă imaginară, dar destul de lucidă. În acest mod, putem urmări cu ușurință toate elementele care au marcat drama personajelor. Narațiunea se axează pe cele două componente ale expresiei umane, pe cea conștientă și pe cea inconștientă, formând totodată un registru narativ polifonic.

O altă imagine importantă, inserată în structura narativă a acestui roman, este coborârea protagonistei într-un oraș inundat. Este interesant că orașul în care pătrunde (se scufundă) Luiza în visele ei este Clusium. Acesta se pare că are un corespondent toponimic cu orașul de reședință a regelui Porsenna (sec. 6 î.e.n.) și a fost un centru important al artei și culturii etrusce în antichitate (*Enciclopedia...*, 1982, p. 205), aflat în centrul Italiei (actualmente în regiunea Toscana), însă, cu siguranță, nu putem spune că acțiunea romanului ar avea legătură într-un anume fel cu acel topos. Mai degrabă, respectivul toponim ar fi unul generic, format prin anagramare, care ar putea fi chiar orașul Cluj, având pentru *autorul empiric* o semnificație aparte – un centru cultural în care poate fi recunoscutibil Centrul de cercetare al imaginarului „Phantasma”. Cu toate acestea, putem spune că nu este deloc întâmplător ales acest toponim, fapt ce ar sugera o conexiune expresă între cronotopul romanului și posibilitatea explorării unor profunzimi prin intermediul imaginarului, deziderat pe care îl urmărește chiar centrul înființat de Corin Braga.

În principiu, romanul are mai multe interferențe cu efigii culturale și opere literare fundamentale (cum ar fi *Idiotul*, de F. M. Dostoievski, *Maestrul și Margareta*, de Mihail Bulgakov, *Alice în țara minunilor*, de Lewis Carroll ș.a.), cu producții cinematografice sau chiar cu jocuri pe calculator. Toate acestea sunt topite în text, formând, în același timp, factorul catalizator de explorare a lumilor imaginare, întocmai precum o fac personajele Alice și Margareta, din romanele amintite.

Sondarea Clusiumului scufundat ar simboliza o coborâre în adâncurile imprevizibile și o invitație spre a descoperi straturile de profunzime ale inconștientului colectiv. E o călătorie sinuoasă în tenebrele ființei, în abisul inconștient. Pe lângă posibilitatea de a explora și de a contempla universul oniric, această experiență pentru Luiza devine o problemă psihologică cu consecințe nefaste. Asupra ei apasă greu umbra chinuitoare a unui abandon. Mama ei, Regine Textoris, nu îi poate accepta existența, ceea ce a produs o ruptură afectivă între mamă și fiică. Singura ființă care îi oferă Luizei afectivitate și înțelegere este bunica ei, Emma Textoris, cea care contribuie în mod substanțial la refacerea ființială a protagonistei în depășirea problemei cauzate de obsesia monstruoasă a mamei sale, Regine Textoris, de a o încuraja mereu să doarmă, aruncând-o, în consecință, „în brațele somnului prelungit” (p. 336). Doctorul care o trata, psihiatrul Vroclav Vladinski, numește fenomenul acesta *somn paradoxal*. Odată intrată în starea de *somn paradoxal* (stare de *catalepsie*), Luiza se afunda într-o dimensiune onirică fascinantă, de-a dreptul copleșitoare, despre care naratorul subliniază următoarele: „Trei săptămâni dormi Luiza, izolată în empireul viselor de color. Față de lumea de afară, imaginile cianotice ale somnului aveau strălucirea unui cinematograf de basm, în care se desfășoară povești cu zâne și cavaleri rățăcitori, cu orașe vrăjite și castele scufundate, la care ajungi coborând printr-o fântână” (p. 60). În general, orice coborâre a personajului are conotația unei interiorizări, lucru ce ne amintește de Jung, „care a coborât adânc sub orizontul conștiinței și a reflectat – îndrumat de Philemon – asupra naturii profunde a omului” (Bârlogeanu, 2013, p. 165). Prin urmare, explorarea orașului scufundat simbolizează refugiarea în trăirile sale interioare, dar și amplul proces psihologic de explorare a abisului inconștient, încercând să dezlege acel *nod gordian*, care i-a marcat destinul.

La îndemnul lui Fulviu, protagonistă își creează un dublu de vis, pe care îl trimite (în timpul visării) în Clusiumul inundat, pentru ca s-o ajute să pătrundă tenebrele acelei lumi ale fantasmelor și pentru a putea sonda în siguranță substraturile psihologice ale inconștientului personal și chiar familial. Adela, dublul din vis, are menirea să trăiască în locul Luizei întâmplările ce ar putea s-o traumatizeze, aspect explicat de Fulviu în felul următor: „rostul unui dublu este să trăiască în locul tău întâmplările care te-ar putea traumatiza” (p. 124). În acest mod ea (prin intermediul dublului) „survolează” abisul inconștient, bântuit de imagini hidoase

sau reprezentări monstruoase ale psihicului, fără ca acestea să fie proiectate în afară, adică asupra eului ei *diurn* și să-i provoace starea de psihoză („clivaj de personalitate”). Or, Luiza avea nevoie de a pătrunde în cealaltă dimensiune pentru a afla adevărul despre ea și despre familia ei, ca să poată depăși blocajul traumatic al dramei *transgenerațională*, să se elibereze de constrângerile blestemului genealogic: „am aflat tot ce voiam să știu despre mine, despre noi și familia noastră, așa că nimic nu mă mai reține” (p. 339). Mai mult, pentru a stăpâni cât mai mult lumea visului, Luiza este îndemnată de Fulviu să-și consemneze aventurile onirice într-un jurnal pentru a aduce „controlul diurn asupra intențiilor în starea de vis” (p. 89). Acest fapt o ajută să distingă visul de realitate și să evite blocajul („prizonieratul”) în lumea viselor.

Din cele analizate putem conchide că romanul lui Corin Braga, *Luiza Textoris*, conține povestea unui destin fracturat și profund traumatizat. Este vorba de o traumă care se proiectează de la o generație la alta, mai ales pe linie maternă. Lanțul de cauzalități a început de la mama ei (Regine Textoris), care își proiectează angoasa provocată de moartea tatălui ei (Joseph Knall) asupra fiicei (Luiza Textoris), care, la rândul ei, începe depănarea ghemului traumatic de la bunica Emma Textoris, cea care a preluat numele de familie al ginerelui ei și prin intermediul căreia s-a putut reface, într-o anumită măsură, comunicarea defectuoasă a protagonistei cu mama. Anevoioasa cale de reconstituire a dramei ființiale pornește de la *zborul oniric* simbolizând o stare de beatitudine și compensarea unor blocaje în situația în care încep a fi conștientizate anumite situații traumatizante. Prin coborârea sinuoasă în galeriile interioare ale psihicului, ale abisalului ei identitar, are loc descoperirea dramei care i-a marcat destinul. Corin Braga reușește, pe lângă aventura onirică a personajului, să pună în lumină profunzimi psihologice sau mecanisme de reconstituire a traumelor personale, familiale sau chiar colective, aspect pe care îl vom analiza într-un alt studiu dedicat în mod special acestei problematici.

Referințe bibliografice:

BACHELARD, Gaston. *Aerul și visele. Eseu despre imaginația mișcării*. Traducere de Irina Mavrodin, în loc de prefață: *Dubla legitimitate* de Jean Starobinski. București: Editura Univers, 1997.

BÂRLOGEANU, Lavinia. *Jung îndrăgostit de suflet*. București: Editura Nemira, 2013.

BRAGA, Corin. *Acedia: jurnal de vise* (1998-2007). Iași: Editura Polirom, 2014.

BRAGA, Corin. *Luiza Textoris*. Iași: Editura Polirom, 2012.

BRAGA, Corin. *Oniria: jurnal de vise* (1985-1995). Pitești: Editura Paralela 45, 1999.

CUBLEȘAN, Victor. „Vise, ițe și patiserie”. În: *Steaua*, 2012, nr. 12, p. 38-39.

Dicționar de simboluri: mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere. Coordonatori: Jean Chevalier și Alain Gheerbrant. Traducere de Micaela Slăvescu, Laurențiu Zoicaș și Daniel Nicolescu. Iași: Editura Polirom, 2009.

DURAND, Gilbert. *Structurile antropologice ale imaginarului.* Traducere de Marcel Aderca, postfață de Cornel Mihai Ionescu. București: Editura Univers Enciclopedic, 1998.

DUȚĂ, Ilona. *Travaliul creator, schizoidie, himeră în literatura română: de la Mircea Cărtărescu la Mihai Eminescu.* Craiova: Editura Universitaria, 2021.

Enciclopedia civilizației romane. Coordonator științific: prof. univ. dr. Dumitru Tudor. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1982.

MALOMFĂLEAN, Laurențiu. *Nocturnalul „postmodern”.* Când visele imaginează hiperindivizi cu onirografii. București: Editura Tracus Arte, 2015.

POENAR, Horea. *Text însoțitor la romanul „Luiza Textoris”.* Iași: Editura Polirom, 2012.

Notă: Articolul a fost realizat în cadrul proiectului de cercetare 20.80009.1606.03 *Contexte socio-culturale autohtone și interconexiuni europene în creația populară și cultă din Basarabia (sec. XIX până în prezent)*, Institutul de Filologie Română „B. P.-Hasdeu”.